

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

เรื่อง เนื้อดินของพระเมืองกำแพงเพชร

The Office Of Academic Resource Information And Technology

รายละเอียด

เนื้อพระกำแพงเปรียบเทียบกับได้แก่ เนื้อทองคำ พระกำแพงสวยๆราคาแพงมาก สวยปานกลางแพงน้อย หน่อย ไม่สวยก็ยังแพงอยู่ดี พระกำแพงจึงได้ชื่อว่า กำแพง ไม่ว่าจะอยู่ในสภาพใด ราคาจะสูงกว่าจังหวัดอื่น ในสภาพเดียวกันเสมอเพราะอะไร

1. การสร้างพระเนื้อดิน วัสดุที่ผสมส่วนใหญ่คือดิน ดินของแต่ละแห่งก็ใช้ว่าจะเหมือนกัน แร่ธาตุที่อยู่ในดินเมื่อเผาแล้วจะเกิดเนื้อพระสวยงามแตกต่างกัน เนื้อดินกำแพงเพชรได้เปรียบหรือเผาแล้วมีสีสันสวยงามน่าใช้ วงการนิยมว่าดูง่ายแยกง่าย

2. การผสมเนื้อพระ สิ่งที่ขาดไม่ได้คือพีชวาน การผสมพีชวานมากหรือน้อยอาจจะเกิดจากสัดส่วนที่โบราณจารย์ได้กำหนดไว้หรือขึ้นอยู่กับวิธีการหาพีชวานยากหรือง่าย การผสมวานเข้ากับดินทำให้เกิดสภาพเนื้อแตกต่างกับการเผาดินธรรมดา เนื้อพระกำแพงจึงนุ่มตามากกว่าเนื้อพระแห่งอื่นๆ อย่างไรก็ตาม การเผาเนื้อพระบางแห่ง อาจจะมีสูตรผสมใกล้เคียง หรือเอาตำราไปเรียนแบบความแตกต่างอาจจะน้อย ถึงอย่างไรก็ดีถ้าได้ติดตามพระกำแพงบ่อยๆ เนื้อดินของแต่ละแห่งอาจจะใช้เป็นข้อแยกพระแต่ละจังหวัดได้

3. การเผา เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดเนื้อที่แตกต่างกัน เนื้อพระกำแพงใช้ความร้อนปานกลางและอ่อน จะเห็นได้ว่าเนื้อในของพระกำแพงอยู่ในลักษณะของเนื้อละเอียดอัดแน่นเข้าตำราว่าเนื้อผงจะหาเนื้อละลายยาก มีพระเพียงไม่กี่แบบที่ใช้ไฟแรงจนเนื้อละลาย การเผาไฟอ่อนเกินไปทำให้เนื้อที่ยึดไม่แน่นเมื่อนำออกจากกรุ จะต้องระวังให้มาก บางองค์จะเห็นรอยระแหงเหี่ยวยุบ คล้ายเอาเนื้อดินปนว่านดิบๆทำแล้วตาก ระหว่างเนื้อผิวแห้ง หดตัวเนื้อในยังแห้งไม่ทันน้ำในเนื้อจะดันผิวที่แห้งก่อนจนกลายเป็นรอยระแหง รอยระแหงนี้จะพบในเนื้อพระสีดำบ่อยๆ

4. ความโหดของเนื้อพระกำแพง โดยเฉพาะเนื้อชั้นหนึ่งของทุ่งเศรษฐี ซึ่งเผาไฟปานกลางและไฟอ่อน เนื้อพระจะโหดมากเพราะเนื้อรอบกรุและดินละลายแทรกซึมเข้าเนื้อดินละลายเข้าแทรกในเนื้อจะทำให้เกิดความแก่ทะลุเนื้อไม่ใช่เกาะเคลือบอยู่เฉยๆแม้จะพยายามล้างสักเท่าไรก็ตาม ดินที่เข้าแทรกปนอยู่ในเนื้อจะปรากฏอยู่เสมอ สำหรับเนื้อพระสีดำเมื่อดินแทรกในเนื้อ เนื้อจะกลายเป็นสีกะลาหรือเขาควาย ไม่ดำสนิท ส่วนองค์ที่ดินซึ่กรุด่อนข้างแดงแทรกเข้าเนื้อดำจะทำให้เกิดสีเขียวค้ำแบบยาเขียว ไม่ใช่เขียวหินปูนหรือหินครก พระสีเขียวสีหินทำครกจะต้องเป็นพระเผาไฟแรงร้อนจัดเช่นพระเม็ดขนุนเป็นต้น

5. เนื่องจากพระกำแพงไม่แกร่งมาก น้ำและดินสามารถแทรกเข้าได้เวลาที่ฝังดินอยู่นาน เนื้อพระกับดินจะกลายเป็นเนื้อเดียวกัน ตอนออกจากกรุต้องระวังให้มาก การล้างแรงๆจะทำให้ผิวของพระติดดินออกมาด้วย แต่การที่จะปล่อยให้ซึ่กรุด่อนหนาก็มองผิวพระไม่เห็นวงการไม่นิยม เพราะเกรงว่าพระจะซึ่กรุด่อนเอาไว้ พระเนื้อเหลืองนวลหรือเหลืองปนแดง เนื้อพระจะแกร่งหน่อย เมื่อดอนออกจากกรุใหม่ๆไม่ควรจะล้างน้ำทันที เพราะจะทำให้ผิวพระอ่อนจะกลายเป็นดินตามสภาพเดิมหลุดออกได้ง่ายทิ้งไว้ให้แห้ง เนื้อดินเผาจะแข็งกว่าดินดิบตาม

ธรรมชาติ ในตอนนั้นเราจะสามารถค่อยๆเอาดินดิบที่ไม่ฝังเนื้อแยกออกจากผิวพระได้ จะเรียบร้อยแค่ไหนก็แล้วแต่ฝีมือ

6. สภาพของผิว ถ้าเป็นพระเนื้อเหลืองนวลหรือนวลแดง เมื่อล้างดินดิบออกเหลือแต่ดินฝังเนื้อแล้ว ผิวส่วนมากจะย่นแบบหนังไก่ ผิวพระที่ดินดิบออกหมดแล้วเหลือแต่ดินฝังเนื้อ จะเห็นเนื้อพระมีมวลสารสีต่างๆทั้งนี้เนื่องจากเนื้อพระมีแร่ผสมตามธรรมชาติประการหนึ่ง เนื้อที่เอาพีชวานผสมอีกประการหนึ่ง การเผาซึ่งแปรบางอย่างเปลี่ยนสภาพเปลี่ยนสีไปเพราะความร้อนบันดาลให้เป็นเอกลักษณ์ในแบบต่างๆกัน ให้สีต่างกันไปสีดินซึ่งปกติเป็นสีเทาแบบดินเหนียว ก็กลายเป็นสีดำสีนวล สีนวลปนเหลือง สีนวลปนแดง สีเขียวหม่น ฯลฯ สุดท้ายแต่ว่าพระองค์ใดได้รับความร้อนมากและน้อยในระหว่างเผาหรือเอกลักษณ์ของเนื้อตามส่วนผสม

ท่านที่เคยอ่านหนังสือว่าเนื้อทุ่งต้องละเอียด นั้นต้องเข้าใจคำว่าละเอียด ให้ดีสมัยก่อนนักเรียนพระดูพระด้วยตาธรรมดา จะเห็นผิวพระกำแพงหนักนูน จึงเขียนไว้ว่าผิวพระกำแพงต้องละเอียดหนักนูน ผิวแก่ว่าน สมัยนี้นักเรียนพระใช้กล้องขยาย 10 เท่าขยายดู จะเห็นมวลสารหรือวัสดุผสมซึ่งวงการเรียกว่าเนื้อแก่ว่าน ลักษณะผิวย่นคล้ายหนังไก่ เนื้อนี้ถ้าไม่พิจารณาให้ลึกซึ้งจะตีความว่าเป็นเนื้อหยาบ พระบางองค์อาจจะมีการวัดปนอยู่ด้วยการศึกษาเนื้อแท้จึงเป็นบทเรียนที่ดี ดีกว่าการอ่านหนังสือแล้วผ่านเป็นไหนๆโปรดระวังเนื้อละเอียดยิบ ผิวเรียบเป็นมันปลาบ เนื้อจางเสียงเขาก็ว่ามีบทบาทมาเป็นเนื้อกำแพงกันแล้ว และมีวิธีอื่นๆที่ข้าพเจ้าไม่ได้เรียนรู้ เพราะเจ้าของปกปิดจึงไม่สามารถเล่าแจ้งแฉถึงวิธีปลอมแปลงพระให้ทราบได้ เท่าที่เรียนมายืดยาวนี้เพื่อจะแจ้งให้ทราบว่าพระกำแพง แพงเพราะเนื้อพระมีค่าสูง เปรียบเสมือนทองคำธรรมชาติ จะเป็นรูปก้อนหรือรูปพรรณก็มีค่าทั้งสิ้น การที่ท่านกล่าวว่า พระกำแพงองค์นั้นองค์นี้ไม่สวยสักหน่อยราคาทำไมสูงนัก ก็ขอให้เข้าใจว่า ค่าของพระองค์นั้นจะสูงที่เนื้อพระก็เป็นได้

7. กรุดาพุ่มที่ซุกได้ครั้งสุดท้ายเนื้ออยู่ลึกมาก ฝังดินมานานกว่าพระที่ออกก่อนเนื้อพระจึงโถมมากกว่า ราดำเกาะมากกว่าหนากว่า รอให้แห้งแล้วเอาสำลีตะเบาๆมองดูด้วยตาเปล่าท่านจะเห็นว่า ผิวหนักนูนแบบแก่ว่าน ถือเป็นเนื้อครูได้เป็นอย่างดีอย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะแพงสักหน่อย เราก็สามารถมั่นใจได้ว่า เนื้อพระเนื้อนี้ผิวเป็นแบบนี้ออกจากกรุดาพุ่มแน่ และเป็นเนื้อมาตรฐานของทุ่งเศรษฐีเนื้อพิเศษชั้นหนึ่ง ศึกษาให้ดีเห็นการต้มตุ๋นได้ ส่วนพุทธคุณนั้นถ้าเราเชื่อว่าพระทุ่งเศรษฐีนั้นดีเลิศก็เท่ากับว่าเรามีพระที่ดีเลิศติดตัวแล้ว ปัญหาเกี่ยวกับพระเนื้อดินนั้นเป็นปัญหาใหญ่สำหรับวงการพระเครื่อง เพราะในวงการหาผู้มีอาชีพทางทำเครื่องปั้นดินเผาอยากจะมีอยู่บ้างแทนที่จะเป็นประโยชน์ต่อวงการแต่กลับเป็นโทษ ส่วนมากมักจะเป็นนักปลอมพระพวกนี้มีประสบการณ์ดีแต่ปกปิดหากินเพาะตัว เป็นปลิงในวงการพระเครื่อง เนื้อดินเผาที่แยกออกได้มากมายหลายประเภท การศึกษาเนื้อดินเผาที่สร้างพระนั้นจึงใช้การสันนิษฐานและหาเหตุผลประกอบนั้นเป็นส่วนมาก

การศึกษาเนื้อพระควรศึกษาเฉพาะจังหวัด นอกจากนี้การฝังดินนานมากและน้อยแตกต่างกัน พื้นดินที่ฝังแตกต่างกัน ที่อยู่ของพระแตกต่างกัน เช่นอยู่ใต้เจดีย์และยอดเจดีย์ อยู่ในโอ่ง ไนไห หรือผอบหรือวางกองไว้

เฉยๆ การที่จะแนะนำให้ท่านศึกษาจึงควรศึกษาแนวกว้างๆเมื่อท่านต้องการศึกษาพระแบบใดก็หาเหตุผลสนับสนุนเอาเอง ดูพระแท้บ่อยๆ ก็เกิดความชำนาญขึ้นทีละน้อยโดยตนเอง ไม่รู้ตัวด้วยซ้ำไป การจำแนกเนื้อพระโดยกว้างๆควรอาศัยเหตุผลดังนี้

1. เนื้อดินละเอียด ดินละเอียดอาจจะอาศัยชั้นของดินมากกว่าจะใช้วิธีบีบดูให้ละเอียดดินมีส่วนมากหยาบ ดินละเอียดจึงเป็นดินที่ลึกลงจากพื้นผิว จะลึกลงมากหรือน้อยแล้วแต่ท้องถิ่น การคัดดินละเอียดหรือหยาบต้องอาศัยความรู้ความชำนาญ การใช้ผ้ากรองดินเป็นอีกวิธีหนึ่ง ที่สามารถคัดดินหยาบออกมาได้ แต่จะต้องเป็นงานน้อยหรือถ้าเป็นงานใหญ่ก็ต้องมีเครื่องมือใหญ่ การเผาดินเพื่อให้กลายเป็นดินเผา ถ้าดินละเอียดเนื้อจะละเอียดแต่กระด้าง อาจจะรักษารูปรอยที่สร้างไว้ได้ดี แต่เนื้อแบบนี้ต้องคำนึงถึงคุณสมบัติของเนื้อพระ ถ้าใช้ความร้อนสูงเนื้อผิวจะละลายกลายเป็นเปลือกหรือผิวคล้ายเคลือบ อาจมีรอยระแหงเนื่องจากการขยายตัวหรือหดตัวของดินไม่เสมอกัน

2. เนื้อดินหยาบ ดินหยาบส่วนมากเป็นดินผิว ซึ่งเป็นดินเพิ่งแปรสภาพจากพืชกลายเป็นดินหรือสิ่งที่เหลือใช้กลายเป็นดิน ดินหยาบจึงไม่เป็นที่นิยมในการทำเครื่องปั้นดินเผาหนัก แต่ดินหยาบก็มีประโยชน์เช่นกัน เช่นอิฐก่อสร้างบ้าน อิฐต้องการให้น้ำซีเมนต์ซึมเข้าเนื้อได้สะดวกเพื่อให้น้ำซีเมนต์ยึดอิฐต่อกันไปจนกลายเป็นผนังฝาบ้านมีความแข็งแรงเหมือนยกอิฐทั้งแผ่นทำฝาบ้าน การเผาจะใช้ไฟปานกลางเพื่อมิให้ดินละลายกลายเป็นสิ่งก้น้ำ เนื้อดินแบบนี้ไม่นิยมทำเป็นเนื้อพระ

3. เนื้อดินสร้างพระ ดินสำหรับสร้างพระจะต้องเป็นดินที่มีส่วนผสมสิ่งศักดิ์สิทธิ์มีอิทธิฤทธิ์ในด้านไสยศาสตร์ เช่นจากพืชที่มีชื่อมงคลหรือว่านที่มีประสิทธิภาพพิเศษหรือกรวดแร่ที่เชื่อว่าศักดิ์สิทธิ์ เนื้อดินที่สร้างพระจะต้องมีตำราระบุไว้แตกต่างกันในด้านประสิทธิภาพหลายแขนง

3.1. เนื้อดินสร้างพระละเอียด หมายถึงการนำดินละเอียดมาผสมกับพืชและแร่ที่ตำรากำหนดฉะนั้นการดูเนื้อพระว่าละเอียดหรือหยาบให้ดูเนื้อดินเป็นหลัก ส่วนพืชหรือแร่ที่นำมาผสมนั้นถือว่าเป็นสิ่งแปลกปลอมมาต่างหาก

3.2. เนื้อดินสร้างพระละเอียด หมายถึงการนำดินหยาบมาผสมสร้างพระ ไม่คำนึงถึงส่วนผสมอื่นที่นำมารวม การนำพืชก็ดี นำแร่หรือกรวดก็ดีมารวมสร้างทำให้เกิดเนื้อดินเผาที่แปลกกว่าดินเผาธรรมดาโดยไม่คำนึงว่าควรจะให้ น้ำซึมหรือไม่ พระแต่ละกรุต่างเผาในวิธีการที่แตกต่างกัน

การนำพืชผสมกับดินมาก ทำให้เกิดที่ว่างในเนื้อมากพืชไหม้กลายเป็นเถ้าจึงเกิดช่องว่างดินมีแร่ผสมอยู่ เมื่อแร่ได้รับความร้อนสูงจะละลายไหลในช่องว่างที่พืชทิ้งไว้ แร่จะผสมกับเถ้าของพืชกลายเป็นเนื้อที่มีสีสันแปลกตาไป แร่ในดินเมื่อได้รับความร้อนจะเปลี่ยนสีไปด้วยเนื้อพระที่ได้รับความนิยสูงส่วนมาก เนื้อมีสีสันสลับ พระแบบใดที่ใช้ความร้อนต่ำ พืชอาจกลายเป็นสภาพจากพืชสดเป็นถ่าน สีจึงดำหรือสีน้ำตาลไหม้ เนื้อที่ผสมพืชมากผิวจะย่นมากเหมือนผิวส้ม ทั้งนี้เพราะหลุมที่พืชทิ้งไว้จะมีดินขี้กรุอยู่ประการหนึ่งหรือดินละลายไหลเข้าแทนที่อีก

อย่างหนึ่ง การมีช่องว่างทำให้เกิดผิวสูงต่ำ ผิวจึงยื่น ผิวแบบนี้วงการนิยม เรียกว่าผิวแก้วาน ถ้าใช้กัลลงขยาย 10 เท่าจะดูคล้ายเนื้อหยาบ พระผิวว่านสมัยก่อนเมื่อดูพระด้วยตาเปล่าได้รับความนิยมนมาก ฉะนั้นการดูพระด้วย กัลลงขยายควรจะมีหลักเกณฑ์ในการดู เนื้อที่ผสมแร่กรวด แร่หรือกรวดอาจจะไม่ละลายเมื่อใช้ความร้อนต่ำอย่า ทึกทักว่าเนื้อพระหยาบ ความจริงเนื้อดินละเอียด แต่มีส่วนผสมอื่นทำให้เห็นว่าหยาบ การตัดสินจึงควรมีเหตุผล ดังที่กล่าวมาแล้ว พระกรุตาพุ่มเป็นเนื้อที่ผสมพีชวุ้นสูงฝังดินลึก อยู่ในกรุมานานกว่ากรุเก่า จึงมีสภาพโพรม มาก ความชัดเจนน้อยกว่า แต่คุณภาพของพระเข้าทำนอง รูปชั่วตัวดำน้ำใจดี ความสวยของพระเป็นจุดนิยมสูง สำหรับนักพระเครื่องสมัยนี้แต่ควรระวังคือถ้าเป็นทองกับทอง ทองรูปพรรณอาจมีค่าสูงกว่าทองคำแท่ง แต่ ถ้าตะกั่วรูปสวยหรือจะเทียบกับทองได้ จึงขอเตือนว่าอย่าเพิ่งโยนพระที่ไม่สวยทิ้งจนกว่าจะทราบว่า พระองค์นั้น มิใช่พระเนื้อทอง พระกรุตาพุ่ม พระเนื้อทอง ที่ยังคงเหลืออยู่สำหรับอนุชนรุ่นหลัง มีค่าทางด้านคุณภาพ มีค่าใน การศึกษาเนื้อพระสกุลทุ่งเศรษฐีแท้ชั้นหนึ่ง จึงรีบคว้าหาไว้ถ้ามีโอกาส

เนื้อพระกำแพงเพชร

1. เนื้อแกร่ง หมายถึงพระเนื้อละเอียด เผาด้วยความร้อนสูง พระส่วนมากจะเป็นเนื้อสีเหลืองนวล แบบผิว ไม่ร่วนแห้ง บางองค์เนื้อละลายกลายเป็นเนื้อเขียวหินครกก็มี เท่าที่พบ พระแบบนี้ส่วนมากคือ พระกำแพงเม็ด ขนุน พระในกรุทุ่งเศรษฐีบางชนิดเนื้อแกร่งแบบนี้ก็มี แต่พบไม่มากนัก

2. เนื้อว่านจัด หมายถึงพระเนื้อละเอียดผสมพีชวุ้น ตอนเผาไฟใช้ไม่สูงนักความร้อนทำให้วัสดุผสมใน เนื้อพระแปรสภาพกลายเป็นสีแดง ซึ่งมีบางคนเรียกว่าว่านดอกมะขาม ถ้าเผาไฟร้อนสูงขึ้นแทนที่วัสดุนั้นจะแดง ขึ้นเรื่อยๆกลับจะละลายเปลี่ยนสีผสมกลายเป็นเนื้อพระไปเลย

เนื้อพระว่านจัด หมายถึงวัสดุสีแดงมากเมื่อฝังดินนานน้ำจะแทรกซึมเข้าเนื้อทำให้เนื้อยุ่ย ถ้าใช้พระเนื้อนี้สมบุก สมบันผิวจะหลุดเห็นเนื้อข้างใน ก้อนวัสดุสีแดงจะปรากฏชัดมาก(บางคนบอกว่าแร่ลอย) การที่พระเสียผิวไป เพราะใช้มากก็ดีหรือล้างไม่เป็น ผิวเสียก็ดี ด้านที่ใช้หรือล้างผิวนั้นแหละ จะถูกกล่าวหาจากนักเล่นบางท่านว่า เป็นพระแกะทันที บางคนทักโดยไม่ส่องกัลลงก็มี การซื้อพระแบบนี้ เรามีสิทธิที่จะผิดหวัง และเราก็มีสิทธิที่จะ ถูกเท่าๆกันพระมีปัญหาราคามักจะถูกเพราะอิทธิพลของลมปากเขียนพันทับถม ใครตาดีก็ได้ไป พระกำแพงซุ้ม กอพิมพ์ใหญ่และพิมพ์กลาง มักจะเป็นเนื้อแบบนี้หาเนื้อแกร่งยาก

3. เนื้อผิงดินเผา ข้าพเจ้าเชื่อว่าการผสมเนื้อพระอาจจะลอกเลียนแบบกันมาแต่ความอยากดีอยากเด่นกว่า คนอื่นของมนุษย์ทำให้นักสร้างพระไม่อยากจะทำตามคนอื่น คนอื่นเผาให้กลายเป็นเนื้อกระเบื้อง ผู้ที่อยากจะ สร้างเป็นเอกลักษณ์เฉพาะคนก็เผาไฟอ่อน ให้ความร้อนเป็นถ่านเท่านั้นโดยให้เหตุผลว่า ต้องการคุณสมบัติของ ว่านเหลือไว้ให้มาก การใช้ความร้อนลดลงพอที่จะทำให้เนื้อยี้ดได้พอสมควรเท่านั้นไม่แข็งแรงแรงมาก พระเนื้อดิน เผาจึงมีสีน้ำตาลไหม้หรือสีดำ ถ้าท่านลองเอาพีชมาเผาเมื่อพีชร้อนมากจะเริ่มกลายเป็นสีน้ำตาลก่อน แล้วค่อย

กลายเป็นสีดำ เรียกว่าถ่าน เมื่อความร้อนสูงขึ้นแล้วหยุดเพียงแค่นั้น พระสีดำและสีน้ำตาลไหม้ไม่ค่อยมีใครกล้าเล่น เพราะสีทั้งสองแบบทึบและดูยากดูให้เห็นเนื้อในไม่ได้และอาจจะปลอมง่ายใครจึงกลัวกันนัก แต่ถ้าท่านไม่เล่นพระเนื้อผงเผา ท่านอาจจะหาพระเครื่องเนื้ออื่นได้ยากเพราะ พระเนื้อผงเผามีจำนวนมากกว่าครึ่งของพระเนื้อสีอื่นรวมกันเสียอีก

4. เนื้อกระเบื้อง เนื้อนี้สันนิษฐานว่าถูกความร้อนมาก เนื้อย่นจนบางท่านดูว่าเนื้อหยาบ ความจริงถ้าพีชว่านมาก เมื่อพีชว่านกลายเป็นเถาทั้งเนื้อไว้มาก เนื้อดินและโลหะก็จะละลายเข้าแทนที่ ทำให้ขนาดพระย่อมลงไปมากจนเห็นถนัดตา พระเนื้อนี้ไม่เหมือนเนื้อแกร่งเหมือนที่กล่าวมาในข้อ 1 แต่ไม่ทราบว่า จะกล่าวแยกอย่างไร จึงจะเข้าใจดี นอกจากได้เห็นพระแล้วนำมาเทียบเคียง สมัยนี้จะหาพระแต่ละองค์ก็ยากยิ่งแล้วจะหาพระมาเทียบเคียง และเป็นของเราเองก็น่าเห็นใจว่าทำได้ยาก จะยืมใครดูก็ไม่มีใครไว้ใจใคร ต่างเก็บซ่อนไว้อย่างดี ที่ซ่อนที่นิยมสุดก็คือธนาคาร

5. เนื้อผสมกรวด พระเนื้อผสมกรวดนี้มิใช่จะเนื่องจากคนทำเกียจคร้านไม่กรองเนื้อหรือไม่ป่นเนื้อให้ละเอียดก่อนทำเป็นเนื้อพระ ความจริงเนื้อป่นละเอียดแล้ว แต่มีความประสงค์ที่จะผสมกรวดทรายละเอียดลงไป ด้วย เพื่อผลประโยชน์ด้านคุณวิเศษ เรียกว่าเป็นการจงใจ เช่น กรูผู้ใหญ่เชื่อ เคยพบพระเนื้อผสมกรวดก็มี ไม่ผสมก็มี มีตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า พระที่มีอาณาภาพร้อนแรงแกร่งกล้า มักจะมีกรวดแม้ว่ากรวดจะทำให้เนื้อไม่แข็งแรง ไม่น่ารัก แต่ก็มีสิ่งตอบแทนน่าใช้มากเลยทีเดียว

ราดำ

เป็นราชนิดหนึ่ง ซึ่งเกิดจากความชื้นภายในกรุเกาะติดอยู่บนเนื้อพระ ล้างออกได้ยากมีลักษณะเป็นแผ่นหรือเป็นจุดๆสีดำ บางครั้งสีดำปนน้ำตาลมีพระบางพิมพ์ที่ไม่มีหรือเกือบไม่ราดำเลย เช่นพระกำแพงซุ้มกอ พระกำแพงลีลาเม็ดขนุน พระยืนหรือพระลีลาที่มีราดำเกาะติดเป็นส่วนน้อยนานๆจะพบสักที

แรดอกมะขาม

สีของแรดอกมะขามมักจะแดงคล้ำ ส่วนใหญ่จะแทรกเป็นจุดๆในเนื้อพระมักจะไม่ลอย บางครั้งจะเห็นเป็นแผ่นใหญ่ๆปรกติเห็นไม่ชัดเจนแต่ถ้าเช็ดด้วยผ้าเนื้ออ่อนพระเป็นเงาจะเห็นชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะเนื้อพระที่มีสีเหลืองหรือเหลืองปนแดงอ่อนๆ จะเห็นแรดอกมะขามเป็นจุดๆชัดเจน จุดๆนี้บางครั้งก็ติดกันเป็นแผ่นๆ

สีของพระเครื่องเมืองกำแพงเพชร

สีของพระเครื่องเมืองกำแพงเพชรมีหลายสี แต่พระเครื่องที่ปรากฏเป็นสีต่างๆนั้นน่าจะมาจากสีของว่าน เกสรและผงต่างๆเช่น สีแดงของว่านดอกมะขาม สบู่เลือดและอื่นๆ สีเหลืองของดอกไม้้นานาชนิด สีดำของผงใบ

ลานเผา สีขาวจากผงพระพุทธรูปและว่านบางชนิดจึงทำให้เกิดพระเครื่องสีต่างๆขึ้นตามแต่จะมีส่วนผสมว่าน และเกสรหรือผงอะไรมากก็ดูออกเป็นสีนั้นๆ มากเช่น

- สีแดง มีทั้งแดงจัด(คล้ายครั่ง) แดงชมพู(แดงปนขาว) แดงหม้อใหม่(แดงปนเหลือง)แดงคล้ำ(แดงปนดำ)
- สีดำ มีทั้งดำจัด(แบบเนื้อผงไบลาน)เทาดำ(ดำปนขาว)ดำม่วง(ดำปนแดง)จะมีสีคล้ายสีหว่าหรือดอกมะเขือ

เข้มๆ

- สีเหลือง มีทั้งสีเหลืองเกสรดอกไม้(สีพิรุณแห้ง) เหลืองจำปา(เหลืองปนแดง) เหลืองอ่อนละสำหรับเหลืองปนดำทำให้เกิดสีที่สวยงามอีกสีหนึ่งคือสีขาว

- สีเขียว มีทั้งสีเขียวมอย(เขียวเทาๆ) แลเขียวแก่เกี่ยวกับพระเครื่องที่ปรากฏเป็นสีเขียวนี้ คุณวินัย ศักดิ์เสริญเขียนไว้ในหนังสือนามานุกรมพระเครื่องหน้าที่ 127 ว่า ผู้รู้กล่าวว่าเพราะองค์พระมีส่วนผสมว่านมาก แต่ทำให้เกิดสีเขียวน่าจะไม่ใช่ความจริงที่ว่าทำให้เกิดสีเขียวได้น่าจะเป็นผงหินสีเขียว แต่ข้าพเจ้าค่อนข้างจะเห็นกับฝ่ายที่ว่าเกิดจากการผสมว่านมากกว่า และว่านนั้นเป็นว่านที่มีสีเขียวด้วยเพราะข้าพเจ้าเคยเห็นจุดสีเขียวของเนื้อพระที่มีสีเขียวอ่อนๆบางองค์มีว่านอยู่บางจุดเป็นสีเขียวอ่อน เนื้อพระที่มีสีเขียวกับสีดำของผงไบลานเผา ถ้ามีผสมไบลานเผาไม่น้อยว่านมากก็เป็นสีเขียวเกือบดำเลยก็มี ส่วนความแกร่งของเนื้อพระที่ดูคล้ายกับหินน่าจะเป็นเพราะการเผาและความแกร่งของเนื้อที่ดูคล้ายกับหินนั้นน่าจะเป็นเพราะการเผาและความเก่าของเนื้อดินมากกว่าที่จะเป็นหินเพราะพระเครื่องที่มีอายุเก่าแก่ส่วนมากก็มีลักษณะเนื้อแกร่งแบบเนื้อหินทั้งนั้นแต่หาใช่ทำด้วยหินไม่ เพราะน้ำหนักไม่บอกเลยว่าเป็นหิน

คำสำคัญ : พระเครื่อง

ที่มา : <http://www.dopratae.com/บทความ/เนื้อดินของพระเมืองกำแพงเพชร/66/>

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2019-08-15

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=1155&code_db=610005&code_type=01